

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

המקורות הקלאסיים של הפילוסופיה היהודית בימי-הביניים - 14108

תאריך עדכון אחרון 16-10-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבת ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): קטרינה ריגו

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: caterina.rigo@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: על פי תיאום מראש (במייל)

מורי הקורס:
ד"ר קטרינה ריגו

תאור כללי של הקורס:

- הקורס מוקדש לדיון בסוגיות מחיבוריהם של אפלטון ואריסטו שהשפיעו יותר על ההגות היהודית בימי הביניים וברנסנס. במהלך הקורס נדון גם בטקסטים של הוגים נאו-אפלטונים או של הוגים מוסלמים שדרכם הגיעו רעיונות מסוימים להוגים היהודים.

מטרות הקורס:

להפגיש את התלמידים עם אבני היסוד של תורתם של אפלטון ואריסטו ולדון בקווים הכלליים של השפעת הפילוסופיה של אפלטון ואריסטו על ההגות היהודית בימי הביניים וברנסנס.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- להכיר את היסודות האפלטוניים והאריסטוטליים בטקסטים של הוגים יהודים מימי הביניים
- לדעת בקווים כלליים באילו דרכים הגיעו הרעיונות של אפלטון ואריסטו להגות היהודית
- להכיר את מושגי היסוד של הפילוסופיה היהודית בימי הביניים
- לרכוש מיומנות בסיסית לניתוח טקסט פילוסופי של הוגה יהודי מימי הביניים.

דרישות נוכחות (%) :
80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות, מצגות וקריאה של טקסטים וניתוחם

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- (במהלך הקורס הדיאלוגים של אפלטון והחיבורים של אריסטו אינם נידונים על פי הסדר הכרונולוגי של כתיבתם, אלא על פי סדר הנושאים הנדונים בהם)
1. הדיאלוגים של אפלטון וסדר כתיבתם. מבוא כללי לפילוסופיה של אפלטון
 2. תורת המדינה של אפלטון
 3. השפעת תורת המדינה של אפלטון על ההגות היהודית בימי הביניים
 4. תורת הנפש של אפלטון
 5. תורת האידאות
 6. ההגות הנאו-אפלטונית
 7. השפעת תורת הנפש של אפלטון על ההגות היהודית בימי הביניים
 8. תורת האהבה של אפלטון ותורת היופי שלו
 9. השפעת תורת האהבה של אפלטון על ההגות היהודית בימי הביניים וברנסנס
 10. יצירת העולם על פי אפלטון. הקוסמולוגיה של אפלטון
 11. השפעת הטימאוס על ההגות היהודית בימי הביניים
 12. חיבוריו של אריסטו וסדר כתיבתם. מבוא כללי לפילוסופיה של אריסטו

13. חלוקת המדעים של אריסטו
14. השפעת חלוקת המדעים של אריסטו על ההגות היהודית בימי-הביניים
15. הלוגיקה האריסטוטלית
16. השפעת הלוגיקה האריסטוטלית על ההגות היהודית בימי-הביניים
17. הפיסיקה האריסטוטלית
18. הקוסמולוגיה האריסטוטלית
19. תורת הנפש של אריסטו
20. השפעת הספרים הפיסיקאליים של אריסטו על ההגות היהודית בימי-הביניים
21. המטפיסיקה של אריסטו
22. השפעת המטפיסיקה של אריסטו על ההגות היהודית בימי-הביניים
23. האתיקה הניקומאכית של אריסטו
24. השפעת האתיקה של אריסטו על ההגות היהודית בימי-הביניים

חומר חובה לקריאה:

כל הטקסטים המוזכרים להלן יופיעו במודל:

אפלטון

- אפלטון, פוליטיאה. בתוך: כתבי אפלטון, תרגם מיוונית יוסף ג. ליבס, כרך שני, הוצאת שוקן, ירושלים תל-אביב תשנ"ח 12 (קטעים)
- מקורות מימי-הביניים המתבססים על תורת המדינה של אפלטון:
- אל-פאראבי, דעותיהם של אנשי העיר המעולה, תרגם מערבית אחמד אע'באריה, תל-אביב תשס"ז (קטעים)
- ר' אברהם בר-חייא, הגיון הנפש העצובה, ההדיר וצירף הערות ומבוא ג'פרי ויגודר, הוצאת מוסד ביאליק, ירושלים תשל"ב (קטעים)
- רמב"ם, מורה הנבוכים (קטעים)
- A. Melamed, *Philosopher-King in Medieval and Renaissance Jewish Political Thought*, Albany, New York 2003 (שונים מטקסטים קטעים)
- ר' שם טוב בן יוסף אבן פלקירא, ספר מעלות. בתוך: כתבי ר' שם טוב פלקירא, כרך א, ברלין תרנ"ד (קטעים)
- ק. ריגו, 'השפעת תורת המדינה של אפלטון (כפי שהיא מתבטאת בפוליטיאה) על ההגות היהודית בימי-הביניים'
- אפלטון, פידון. בתוך: כתבי אפלטון, תרגם מיוונית יוסף ג. ליבס, כרך שני, הוצאת שוקן, ירושלים-תל אביב תשנ"ח 12 (קטעים)
- אפלטון, מנון. בתוך: כתבי אפלטון, תרגם מיוונית יוסף ג. ליבס, כרך ראשון, הוצאת שוקן, ירושלים-תל אביב תשנ"ח 12 (קטעים)
- אפלטון, פידרוס. בתוך: כתבי אפלטון, תרגם מיוונית יוסף ג. ליבס, כרך שלישי, הוצאת שוקן, ירושלים תל-אביב תשנ"ח 12 (קטעים)
- מקורות מימי-הביניים ומהרנסנס המתבססים על תורת הנפש שבפידון, מנון או פידרוס לאפלטון:
- ר' יצחק ישראלי, ספר הגדרים. בתוך: H. Hirschfeld, *80 zum Festschrift*, M. Geburtstag. Steinschneiders, Leipzig 1896 (קטעים)
- ר' שלמה אבן גבירול, ספר מקור חיים, תרגם מרומית יעקב בלובשטיין, ירושלים תשל"א (קטעים)
- (פסידו-)בחיי אבן פקודה, ספר תורות הנפש, פריז תרנ"ו (eq& ירושלים תשכ"ז) (קטעים)
- ר' יהודה אברבנאל, שיחות על האהבה, תרגם מאיטלקית והוסיף מבוא והערות מנחם דורמן, מוסד

- ביאליק, ירושלים תשמ"ג (קטעים)
- ק. ריגו, 'השפעת תורת הנפש של אפלטון על ההגות היהודית בימי הביניים'
- אפלטון, המשתה. בתוך: כתבי אפלטון, תרגום מיוונית יוסף ג. ליבס, כרך שני, הוצאת שוקן, ירושלים תל-אביב תשנ"ח 12 (קטעים)
- מקורות מהרנסנס המתבססים על תורת האהבה ותורת היופי שבמשתה לאפלטון:
- ר' יהודה אברבנאל, שיחות על האהבה, תרגום מאיטלקית והוסיף מבוא והערות מנחם דורמן, מוסד ביאליק, ירושלים תשמ"ג (קטעים)
- ק. ריגו, 'המשתה לאפלטון. השפעת תורת האהבה של אפלטון (משתה) על ההגות היהודית ברנסנס'
- אפלטון, טימאיוס. בתוך: כתבי אפלטון, תרגום מיוונית יוסף ג. ליבס, כרך שלישי, הוצאת שוקן, ירושלים תל-אביב תשנ"ח 12 (קטעים)
- מקורות מהעת העתיקה, מימי הביניים ומהרנסנס המתבססים על הטימאיוס לאפלטון:
- פילון האלכסנדרוני, על בריאת העולם. בתוך: כתבי פילון האלכסנדרוני, בעריכת סוזן דניאל-נטף, כרך שני, הוצאת מוסד ביאליק והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ירושלים תשנ"א (קטעים)
- ר' יוסף אבן צדיק, ספר העולם הקטן, ברסליו 1903 (קטעים)
- רמב"ם, מורה הנבוכים (קטעים)
- ר' יהודה אברבנאל, שיחות על האהבה, תרגום מאיטלקית והוסיף מבוא והערות מנחם דורמן, מוסד ביאליק, ירושלים תשמ"ג (קטעים)
- ק. ריגו, 'הטימאיוס לאפלטון. השפעת טימאיוס על ההגות היהודית'

אריסטו

- חלוקת המדעים:
- Aristotle, *Metaphysics*, Translated by W. D. Ross, in: Aristotle, *The Works of Aristotle*. Translated into English under the editorship of W. D. Ross, Oxford 1908-1967, 11 vols, vol. 8 (קטעים)
- מקורות מימי הביניים המתבססים על חלוקת המדעים של אריסטו:
- רמב"ם, מלות ההגיון (קטעים)
- רמב"ם, מורה הנבוכים (קטעים)
- ר' שמואל אבן תבון, פירוש המלות הזרות (קטעים)
- ק. ריגו, 'חלוקת המדעים של אריסטו. השפעת חלוקת המדעים האריסטוטלית על ההגות היהודית'
- אריסטו, לוגיקה:
- אריסטו, הקאטיגוריות. מתוך: א"צ בראון (ערך), מבחר טכסטים פילוסופיים מפארמנידס עד הוגי ימינו. מקראה באונטולוגיה, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, ירושלים תשנ"ה (קטעים)
- Aristotle, *Topics*, Translated by W. A. Pickard-Cambridge, in: Aristotle, *The Works of Aristotle*, vol. 1 (קטעים)
- Aristotle, *Prior Analytics*, Translated by A. J. Jenkinson, in: Aristotle, *The Works of Aristotle*, vol. 1 (קטעים)
- Aristotle, *Posterior Analytics*, Translated by G. R. G. Mure in: Aristotle, *The Works of Aristotle*, vol. 1 (קטעים)
- מקורות מימי הביניים המתבססים על הלוגיקה של אריסטו:
- רמב"ם, מלות ההגיון (קטעים)
- ק. ריגו, 'הלוגיקה של אריסטו'
- אריסטו, פיזיקה א-ב. תרגום מיוונית והוסיף מבוא והערות לספר א יהודה לנדא, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, ירושלים תשס"ו (קטעים)
- Aristotle, *Physics*, Translated by R. P. Hardie and R. K. Gaye, in: Aristotle, *The Works of Aristotle*, vol. 2 (קטעים)

- מקורות מימי הביניים המתבססים על הפיסיקה של אריסטו:
 - רמב"ם, מלות ההגיון (קטעים)
 - רמב"ם, היד החזקה (משנה תורה), ספר המדע (קטעים)
 - רמב"ם, מורה הנבוכים (קטעים)
 - ר' שמואל אבן תבון, פירוש המלות הזרות (קטעים)
 - Aristotle, *On the Heavens*, Translated by J. L. Stocks, in: Aristotle, *The Works of Aristotle*, vol. 2 (קטעים)
- מקורות מימי הביניים המתבססים על הקוסמולוגיה (על השמים) של אריסטו:
 - רמב"ם, היד החזקה (משנה תורה), ספר המדע (קטעים)
 - רמב"ם, מורה הנבוכים (קטעים)
 - אריסטו, על הנפש. תרגום והערות - מנחם לוז עם פירוש מאת אהרון בן-זאב, אורנים, חיפה 1989 (קטעים)
- מקורות מימי הביניים המתבססים על תורת הנפש של אריסטו:
 - ר' אברהם בן דאוד, ספר האמונה הרמה, פרנקפורט 1852 (קטעים)
 - רמב"ם, שמונה פרקים (קטעים)
 - רמב"ם, מורה הנבוכים (קטעים)
 - ר' שם טוב בן יוסף אבן פלקירא, ספר הנפש. ההדיר ר. ישפה, סינסינאטי תשמ"ח (קטעים)
 - ר' שמואל אבן תבון, פירוש המלות הזרות (קטעים)
 - ק. ריגו, 'השפעת הספרים הפיסיקאליים של אריסטו על ההגות היהודית של ימי הביניים והרנסנס'.
 - אריסטו, המטפיסיקה, ספר א'. תורגם מיוונית בידי ח"י רות, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, ירושלים תש"ט 2 (קטעים)
- Aristotle, *Metaphysics*, Translated by W. D. Ross, in: Aristotle, *The Works of Aristotle*, vol. 8 (קטעים)
- אריסטו, המטפיסיקה, ספר יא. תורגם מיוונית בידי ח"י רות, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, ירושלים תשמ"ב 3 (קטעים)
- מקורות מימי הביניים המתבססים על המטפיסיקה של אריסטו:
 - אבו נצר מחמד אל-פאראבי, מאמר במספר החכמות. תרגם ר' קלונימוס בן קלונימוס. בתוך: M. Zonta, *La "Classificazione delle scienze" di al-Farabi nella tradizione ebraica*, Venezia 1992 (קטעים)
- רמב"ם, מלות ההגיון (קטעים)
 - רמב"ם, היד החזקה (משנה תורה), ספר המדע (קטעים)
 - רמב"ם, מורה הנבוכים (קטעים)
 - ר' יוסף אלבו, ספר העיקרים (קטעים)
 - ק. ריגו, 'השפעת החיבור מטפיסיקה על ההגות היהודית של ימי הביניים והרנסנס'
 - אריסטו, אתיקה : מהדורת ניקומאכוס. תרגם מיוונית יוסף ג. ליבס, שוקן, ירושלים תשל"ג (קטעים)
 - מקורות מימי הביניים המתבססים על "האתיקה" של אריסטו:
 - ר' שלמה בן גבירול, ספר תיקון מדות הנפש. תרגום עברי, הערות ומפתחות ע"י נ. בראון, תל-אביב תשי"א (קטעים)
- רמב"ם, שמונה פרקים (קטעים)
 - רמב"ם, מורה הנבוכים (קטעים)
 - אריסטו, הפוליטיקה, ספר א'- ספר ב'. תרגם מיוונית ח"י רות, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, ירושלים תשי"י (קטעים)
- מקורות מימי הביניים המתבססים על "הפוליטיקה" של אריסטו:
 - רמב"ם, מורה הנבוכים (קטעים)

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :
מבחן בכתב 80 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %
נוכחות / השתתפות בסיור 10 %

מידע נוסף / הערות:
/